

ASBESTITYÖT – TILAAJAN OHJE

Opas asbestin turvalliseen käsittelyyn

Tämä opas on tarkoitettu kaikille asbestitöiden tilaajille, kuten rakennuttajille, päätoteuttajille ja kiinteistönomistajille. Se tarjoaa hyödyllistä tietoa työn suunnittelun, toteutuksen ja valvonnan vaatimuksista.

Oppaassa käydään läpi keskeiset vastuut, vaatimukset ja menettelytavat turvallisen ja lainmukaisen asbestipurkutyön varmistamiseksi.

Tässä ohjeessa

1. Alkusanat.....	3
2. Asbestityön tilaajan muistilista	4
3. Asbestikartoitus	5
4. Tarkistettava ennen asbestityön aloitusta	6
4.1 Asbestipurkutyölupa	7
4.2 Asbestipurkutyön ennakkoilmoitus	7
4.3 Asbestipurkutyön turvallisuussuunnitelma	8
4.4 Purkutyösuunnitelma	9
4.5 Asbestipurkajan pätevyys	10
4.6 Työturvallisuuskortti.....	11
4.7 Työntekijän soveltuvuus asbestipurkutyöhön	11
4.8 Hengityssuojainten tiiveysmittaukset	12
4.9 Ilmankäsittelylaitteiden toimintakunnon varmistaminen	13
5. Työmaan siisteys ja asbestijätteiden käsittely	15
5.1 Työmaan yleinen järjestys	15
5.2 Asbestijätteiden käsittely	16
6. Näytteenottajan pätevyys ja laboratorioanalyysit.....	17
6.1 Materiaalinäyte.....	17
6.2 Ilmanäyte	17
6.3 Pintapölynäyte	18
6.4 Akkreditoitu laboratorio	19
7. Asbestityön valvonta	20
7.1 Viranomaisvalvonta	20
7.2 Tilaajan valvonta.....	21
7.3 Työnaikainen seuranta.....	22
8. Asbestityön dokumentointi ja luovutusmenettely	23
8.1 Puhtausmittaus.....	23
8.2 Laboratorion analyysitodistus.....	24
8.3 Alipainedokumentaatio.....	24
8.4 Asbestityön luovutusasiakirja	25
9. Lopuksi.....	27

1. Alkusanat

Asbestia käytettiin pitkään rakennusmateriaaleissa sen kestävyys, paloturvallisuuden ja monikäyttöisyyden ansiosta. Vaikka asbestin haitat terveydelle ovat nykyään hyvin tiedossa ja sen käyttö kiellettiin Suomessa jo 1990-luvulla, löytyy sitä edelleen runsaasti vanhoista rakennuksista. Erityisesti 1960–1980-luvuilla rakennetuissa kiinteistöissä asbestia käytettiin laajasti, ja sen mahdollinen esiintyminen on aina otettava huomioon vanhojen rakennusten saneeraushankkeissa.

Asbestin purkaminen on tarkasti säänneltyä, ja siihen liittyy monia lainsäädännössä määriteltyjä vaatimuksia, joiden tarkoituksena on ehkäistä asbestille altistuminen ja varmistaa turvallinen työ- ja asuinympäristö. Valitettavan usein asbestityön tilaajilla, kuten kiinteistönomistajilla, rakennuttajilla ja päätoteuttajilla, ei kuitenkaan ole riittäviä valmiuksia arvioida ja valvoa työn turvallisuutta ja laatutasoa. Monille on epäselvää, mitä turvallinen asbestityö käytännössä tarkoittaa ja millaisia vastuita ja velvoitteita tilaajalla itsellään on.

Tämä opas on laadittu tukemaan asbestityön tilaajia projektin eri vaiheissa – suunnittelussa, toteutuksessa ja valvonnassa. Se tarjoaa kattavan yleiskuvan asbestitöihin liittyvästä lainsäädännöstä sekä käytännönläheisiä ohjeita, joiden avulla tilaajat voivat varmistaa työn turvallisen ja asianmukaisen toteutuksen. Lisäksi opas auttaa tilaajia parantamaan valmiuksiaan valvoa työn laatua ja havaitsemaan mahdolliset puutteet ajoissa, ennen kuin ne aiheuttavat vakavampia ongelmia.

Oppaan alkuun on koottu tärkeimmät asiat muistilistan muotoon, mikä tarjoaa nopean ja selkeän lähtökohdan työn tilaajalle. Muut osiot syventävät tietoa ja antavat tarkempia ohjeita projektin eri vaiheisiin.

Oppaan on laatinut Suomen Asbesti- ja Pölysaneerausalan liitto (SAP ry), joka edistää asbesti- ja haitta-ainealan parhaita käytäntöjä Suomessa ja kansainvälisesti. Liitto tarjoaa asiantuntijatukea alan toimijoille ja on vahva vaikuttaja asbesti- ja haitta-ainealan lainsäädännön kehittämisessä ja turvallisten toimintatapojen edistämässä.

Päivityshuomio: Tässä oppaassa on huomioitu asbestidirektiivin muutoksen aiheuttamat uudistustarpeet kansalliseen lainsäädäntöön. Uusi asbestilaki ja -asetus astuvat voimaan 21.12.2025. Uudistuksessa edellytetään aikaisempaa vaatimusta pienempien kuitujen huomioimista ja elektronimikroskoopin käyttövaatimusta laboratorioanalyseissä. Näille on säädetty yhden vuoden siirtymäaika, ja vaatimukset astuvat voimaan 21.12.2026.

2. Asbestityön tilaajan muistilista

Tämä muistilista kokoaa yhteen oppaan tärkeimmät asiat, joiden avulla tilaaja voi varmistaa asbestityön lainmukaisuuden, turvallisuuden ja sujuvuuden. Se toimii tukena kaikissa projektin vaiheissa ja auttaa tunnistamaan keskeiset velvoitteet.

→ Asbestikartoitus

Teetä asbestikartoitus ennen saneeraus- ja/tai purkutöiden aloittamista ennen vuotta 1994 rakennetuissa kohteissa. Käytä sertifioitua AHA-/RTA-asiantuntijaa, joka tunnistaa kohteen asbestipitoiset materiaalit ja laatii kartoituksesta selkeän ja kattavan raportin. Varmista, että kartoituksessa otettavat materiaalinäytteet analysoidaan akkreditoidussa laboratoriossa. Kartoitusraportti toimii perustana purkutyön suunnittelulle ja turvallisuusasiakirjoille.

→ Ennen asbestitöiden aloitusta

Tarkista, että urakoitsijalla on voimassa oleva asbestipurkutyölupa ja että työsuojeluviranomaiselle on tehty lakisääteinen ennakkoilmoitus. Varmista, että turvallisuussuunnitelmat on laadittu asianmukaisesti. Tarkista myös työntekijöiden pätevyudet, hengityssuojainten tiiveysmittaukset sekä työssä käytettävien ilmapölynsäilylaitteiden ja alipaineistuskaluston toimintakunto.

→ Työmaan siisteys ja asbestijätteen käsittely

Varmista työmaan siisteys koko projektin ajan. Asbestijätteet on kerättävä, pakattava tiiviisti, merkittävä selkeästi asbestijätteeksi ja säilytettävä erillään muusta jätteestä ennen kuljetusta hyväksyttävään vastaanottopaikkaan. Pölynhallinta on kriittistä, ja työalueen alipaineistuksen tulee olla riittävällä tasolla koko työn ajan.

→ Näytteenottajan pätevyys ja laboratorioanalyysit

Näytteenotto on olennainen osa asbestitöiden turvallisuutta. Käytä pätevää näytteenottajaa, joka suorittaa materiaalinäytteiden ja työn jälkeisten ilmanäytteiden keräämisen ohjeiden mukaisesti. Näytteet tulee analysoida akkreditoidussa laboratoriossa, mikä varmistaa niiden luotettavuuden. Väärin otetut tai analysoidut näytteet aiheuttavat asbestille altistumisen riskin.

→ Asbestityön valvonta

Viranomaisvalvonnan rajalliset resurssit korostavat tilaajan oman valvonnan merkitystä. Tilaajan tulee aktiivisesti seurata työmaan turvallisuutta ja laatutasoa. Käytä tarvittaessa apuna ulkopuolista tukea, kuten AHA-/RTA-asiantuntijaa.

→ Asbestityön dokumentointi ja luovutusmenettely

Edellyttä, että työstä laaditaan kattava luovutusasiakirja, joka sisältää tiedot puretuista asbestimateriaaleista, alipaineen seurantadokumentoinnista, ilmanäytteiden analyysitulokset sekä arvioinnin tilan puhtaudesta ja turvallisuudesta. Hyvin dokumentoitu työ varmistaa tilan jatkokäytön turvallisuuden ja tarjoaa arvokasta tietoa myös tulevia saneeraushankkeita varten.

3. Asbestikartoitus

Asbestikartoitus on tehtävä ennen rakenteiden tai materiaalien purkamista kaikissa rakennuksissa, jotka on rakennettu ennen vuotta 1994. Kartoitus toimii työn suunnittelun ja toteutuksen perustana, varmistaen, että työ tehdään turvallisesti ja lain vaatimuksia noudattaen. Kartoituksen tietojen perusteella on mahdollista huomioida asbesti, ja siten parantaa työntekijöiden ja muiden työmaan vaikutuspiirissä olevien turvallisuutta.

Kartoituksessa selvitetään asbestin sijainti, määrä, asbestilaji, kunto ja pölyävyys.

Sertifioitu kartoittaja (AHA- tai RTA-asiantuntija) suorittaa tarkastuksen, ottaa tarvittavat näytteet ja laatii yksityiskohtaisen raportin, joka sisältää myös toimenpidesuositukset.

Asbestikartoitus on tyypillisesti osa laajempaa haitta-ainetutkimusta, jossa kartoitetaan myös muita vaarallisia aineita, esimerkiksi PCB, PAH ja lyijy.

Saneeraustoimenpiteiden jälkeen asbestikartoitus on aina syytä päivittää. Päivitetty raportti liitetään kiinteistön huoltodokumentaatioon, jolloin se toimii arvokkaana tietolähteenä tulevia korjaus- ja saneeraushankkeita varten. Ajantasainen ja kattava kartoitus minimoi riskit, mahdollistaa turvallisen ja tehokkaan työskentelyn sekä auttaa säästämään kustannuksissa.

Lainsäädäntö	<i>Valtioneuvoston asetus 798/2015 7 §:</i> Kartoituksessa tulee mainita asbestin sijainti, määrä, laatu, kunto ja pölyävyys purettaessa. Velvoite koskee myös työturvallisuuslain 49 §:ssä tarkoitetulla yhteisellä työpaikalla pääasiallista määräysvaltaa käyttävään työnantajaan. <i>Työturvallisuuslaki 738/2002 8 §:</i> Työnantajan on jatkuvasti tarkkailtava työympäristöä ja työtapojen turvallisuutta sekä työntekijöiden terveyttä.
Miksi	Asbestia käytettiin rakennusmateriaaleissa vuoteen 1994 asti, joten sen esiintymisen selvittäminen on välttämätöntä saneeraus- ja/tai purkuhankkeen turvallisuuden kannalta. Asbestikartoituksella pienennetään asbestille altistumisen riskiä. Lainsäädäntö edellyttää asbestikartoituksen suorittamista ennen pölyä tuottavien töiden aloittamista.
Miten	Pätevä kartoittaja (AHA- tai RTA-asiantuntija), suorittaa katselmoinnin, ottaa näytteet ja laatii kartoitusraportin. Kartoitus liitetään työmaan turvallisuusasiakirjaan ja esitellään työmaalle sekä sen vaikutuspiirissä oleville.

Riskit	Puuttuva tai huonosti toteutettu kartoitus voi johtaa virheellisiin työsuorituksiin, ja niistä johtuviin altistumisiin sekä merkittäviin lisäkustannuksiin tai juridisiin seurauksiin.
Vastuutaho	Rakennuttaja tai kiinteistön omistaja vastaa, että kartoitus tehdään ennen työn aloitusta, ja että se on edustava ja riittävän kattava. Päättöteuttajan tulee keskeyttää työt, mikäli kesken työn havaitaan materiaaleja, jotka voivat sisältää asbestia.
Huomioitavaa	Laboratorion analyysivastaus ei yksin riitä asbestikartoitukseksi, vaan se on osa sitä. Rakenteiden avaaminen ennen töiden aloitusta ei aina ole mahdollista tai turvallista, mikä voi johtaa asbestipitoisten materiaalien löytymiseen vasta työn aikana. Mikäli työn aikana havaitaan materiaaleja, joita ei ole huomioitu kartoituksessa, on asiantuntijan katselmoitava ne ja otettava tarvittaessa näytteitä. Tulokset tulee liittää alkuperäiseen asbestikartoitukseen. Asbestikartoitus liitetään työmaan turvallisuusasiakirjaan ja toimitetaan päättöteuttajalle. Saneerauksen jälkeen asbestikartoitus on syytä päivittää, jolloin se tarjoaa hyödyllistä tietoa myös kiinteistön tulevia saneeraushankkeita varten.

4. Tarkistettava ennen asbestityön aloitusta

Ennen asbestitöiden aloittamista on varmistettava, että kaikki tarvittavat luvat, ilmoitukset, suunnitelmat ja pätevydet ovat kunnossa. Näiden asioiden tarkistaminen kuuluu sekä päätoteuttajan että tilaajan vastuulle, ja niiden tarkoituksena on varmistaa työn turvallinen toteuttaminen. Tässä osiossa esitellään keskeiset vaatimukset, joiden toteutuminen on tarkistettava ennen asbestityön aloitusta.

4.1 Asbestipurkutyölupa

Asbestipurkutyö on luvanvaraista toimintaa, ja ennen töiden aloittamista on varmistettava, että urakoitsijalla on voimassa oleva asbestipurkutyölupa. Tämän voi tarkistaa työsuojeluviranomaisen ylläpitämästä asbestipurkutyöluparekisteristä. Luvan olemassaolo tarkoittaa, että urakoitsijalla on virallinen pätevyys asbestityön toteutukseen.

Lainsäädäntö	<i>Laki eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista (684/2015, 3 § ja 10 §)</i>
Miksi	Varmistetaan, että asbestipurkutyön toteuttajalla on lainsäädännön edellyttämä lupa tehdä asbestipurkutöitä.
Miten	Tarkistamalla lupa työsuojeluviranomaisen ylläpitämästä asbestipurkutyöluparekisteristä .
Riskit	Ilman lupaa tehty asbestityö on lainvastaista ja saattaa vaarantaa turvallisuuden sekä johtaa juridisiin seuraamuksiin.
Vastuutaho	Päätoteuttaja tai asbestityön tilaaja.

4.2 Asbestipurkutyön ennakkoilmoitus

Ennen asbestipurkutyön aloittamista urakoitsijan on tehtävä ennakkoilmoitus työsuojeluviranomaiselle. Ilmoituksessa tulee antaa kattavat tiedot purkutyöstä, kuten kohteen sijainti, käytettävä purkumenetelmä, arvioitu työn kesto, työn tilaajan ja työntekijöiden tiedot, työssä käytettävät koneet ja laitteet yksilöitynä, työntekijöiden suojaimet sekä tiedot asbestijätteiden loppusijoituspaikasta.

Asbestityöntekijästä tulee ilmoittaa lakisääteisen terveystarkastuksen voimassaoloaika, hengityssuojaimen tiiveystestauksen suoritusajankohta ja työnantajan järjestämän pätevän kouluttajan antaman lisäkoulutuksen todistuksen päivämäärä. Todistus on

voimassa 3 vuotta. Asbestipurkutyötä tekevän vuokratyöntekijän työnantaja on merkittävä ennakoilmoitukseen.

Ennakoilmoitus on tehtävä vähintään seitsemän vuorokautta ennen työn aloitusta. Poikkeuksena ovat akuutit tilanteet, kuten vesivahingot, joissa työt voidaan aloittaa välittömästi. Näissä tapauksissa ilmoitus on kuitenkin toimitettava viranomaisille niin pian kuin mahdollista.

Lainsäädäntö	<i>Valtioneuvoston asetus 798/2015, 9 § ja 44/2006 48 §</i>
Miksi	Ennakoilmoitus mahdollistaa viranomaisten valvonnan kohdistamisen ja antaa perustiedot asbestipurkutyöstä, -henkilöistä ja -laitteista. Työvoimaa vuokraavaan yritykseen voidaan myös kohdentaa valvontaa ja ehkäistä harmaata taloutta.
Miten	Asbestiurakoitsija laatii ennakoilmoituksen ja toimittaa sen viranomaiselle sekä tilaajalle. Asbestiurakoitsijan tulee pitää ilmoituksen työtä koskevat tiedot näkyvillä työmaalla altistavan alueen ulkopuolella, esimerkiksi asbestiosastoinnin sulkutunneliin kiinnitettynä. Ilmoituksessa on mainittava kaikki asbestityöhön osallistuvat henkilöt.
Riskit	Ilman ennakoilmoitusta viranomaisvalvontaa ei voida suorittaa. Asbestitöiden aloittaminen ilman ilmoitusta on lainvastaista, mikä voi johtaa seuraamuksiin.
Vastuutaho	Ennakoilmoituksen laatiminen ja toimittaminen kuuluvat asbestiurakoitsijan vastuulle. Päätoteuttajan on varmistettava, että asbestiurakoitsija on laittanut tiedot asianmukaisesti esille ja kaikkien saataville.

4.3 Asbestipurkutyön turvallisuussuunnitelma

Ennen asbestipurkutöiden aloittamista urakoitsijan on laadittava kirjallinen turvallisuussuunnitelma, joka perustuu työturvallisuuslain mukaiseen vaarojen arviointiin ja kohteessa tehtyyn asbestikartoitukseen. Turvallisuussuunnitelman tavoitteena on tunnistaa ja vähentää työn aiheuttamia riskejä sekä varmistaa työntekijöiden ja ympäristön turvallisuus.

Suunnitelmassa on käsiteltävä muun muassa altistumisalueen rajaamista, altistuksen arviointia, henkilösuojainten valintaa, työvälineiden käsittelyä, asbestijätteen hallintaa, purkutyöalueen puhtauden varmistamista sekä toimintamalleja mahdollisissa hätätilanteissa. Turvallisuus-suunnitelma tulee pitää ajan tasalla, eli sitä on päivitettävä aina tarpeen mukaan.

Turvallisuussuunnitelma on annettava tiedoksi kaikille asbestipurkutyöhön osallistuville työntekijöille, päätoteuttajalle sekä muille työmaalla toimiville. Sen avulla varmistetaan, että kaikki osapuolet ymmärtävät työn riskit ja noudattavat sovittuja turvallisuuskäytäntöjä.

Lainsäädäntö	<i>Valtioneuvoston asetus 798/2015, 8 §</i>
Miksi	Turvallisuussuunnitelma tunnistaa ja vähentää työstä aiheutuvia riskejä. Asbestipurkutyötä ei saa aloittaa ilman asianmukaista suunnitelmaa.
Miten	Asbestiurakoitsija laatii suunnitelman työn turvallisesta toteuttamisesta ja toimittaa sen päätoteuttajalle, joka jakaa tiedot työmaalle.
Riskit	Suunnittelematon työ voi johtaa asbestille altistumiseen ja vaaratilanteisiin.
Vastuutaho	Asbestiurakoitsija vastaa suunnitelman laatimisesta ja toimittamisesta päätoteuttajalle. Päätoteuttaja vastaa suunnitelman tiedottamisesta työmaalla.

4.4 Purkutyösuunnitelma

Ennen purkutöiden aloittamista on laadittava kirjallinen purkutyösuunnitelma, jossa kuvataan yksityiskohtaisesti työn suorittamiseen liittyvät keskeiset asiat. Suunnitelmassa määritellään muun muassa turvallisuustoimenpiteet, purkutyöjärjestys, rakenteelliset toimenpiteet ja työn aikana käytettävät menetelmät. Sen tarkoituksena on varmistaa, että työ toteutetaan turvallisesti ja tehokkaasti alusta loppuun.

Purkutyösuunnitelma toimii myös osana työmaan turvallisuusasiakirjaa, ja se on välttämätön erityistä vaaraa aiheuttavissa töissä.

Lainsäädäntö	<i>Valtioneuvoston asetus 205/2009, 10 §</i>
Miksi	Erityistä vaaraa aiheuttavat työt tulee aina suunnitella kirjallisesti ja dokumentoida turvallisuusasiakirjaan, jotta mahdolliset riskit voidaan tunnistaa ja hallita ennalta.
Miten	Purku-urakoitsija laatii purkutyösuunnitelman, ja päätoteuttaja jakaa sen tiedoksi työmaalle.

Riskit	Suunnittelematon työ voi johtaa asbestille altistumiseen ja vaaratilanteisiin.
Vastuutaho	Purku-urakoitsija vastaa suunnitelman laatimisesta. Pää toteuttaja varmistaa suunnitelman jakelun ja esittää sen rakennuttajalle tai tilaajalle.
Huomioitavaa	Krokidoliitin purkaminen tai muu haastava purkutyö tulee aina suunnitella kirjallisesti.

4.5 Asbestipurkajan pätevyys

Asbestipurkutyötä saavat tehdä ja johtaa vain henkilöt, jotka ovat suorittaneet talonrakennusalan ammattitutkinnon osan *Asbestityöt* ja hyväksytysti läpäisseet siihen liittyvän näyttötutkinnon. Lisäksi heidän on rekisteröidyttävä asbestipurkutyöhön pätevien henkilöiden rekisteriin, jota ylläpitää Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue.

Työnantajan on järjestettävä asbestipurkajalle erityistä ohjausta ja opetusta tarvittaessa ja kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Asbestipurkajan tulee saada tästä opetuksesta todistus, jossa on mainittu sen sisältö, kesto, opetuksessa käytetty kieli sekä opetuksen antajan nimi, pätevyys ja yhteystiedot.

Lainsäädäntö	<i>Laki eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista (684/2015, 2 § ja 12 § Valtioneuvoston asetus 886/2025 6 § ja 6a §)</i>
Miksi	Varmistetaan työntekijän osaaminen ja oikea toiminta asbestipurkutyössä. Rekisteröity asbestipurkutyöntekijä on suorittanut hyväksytysti talonrakennusalan asbestitöitä koskevan osamoduulin ja todistuksen omaava on saanut lisäkoulutusta asetuksen vaatimusten mukaisesti.
Miten	Asbestipurkutyöhön pätevien henkilöiden rekisteröinti on mahdollista tarkistaa Aluehallintovirastosta. Asbestipurkajalla tulee olla alle kolme vuotta vanha todistus työnantajan järjestämästä koulutuksesta.
Riskit	Ammattitaidoton työntekijä saattaa aiheuttaa asbestille altistumisen. Ilman lisäkoulutusta asbestipurkaja saattaa toimia säädösten vastaisesti ja aiheuttaa asbestille altistumisen riskin työmaalla.
Vastuutaho	Asbestiurakoitsija ja työnantaja vastaavat siitä, että työssä käytetään vain päteviä ja rekisteröityjä työntekijöitä. Työnantajan tulee järjestää koulutus rekisteröidyille työntekijöille.

Huomioitavaa	Rekisteröitymättömät tai ilman työnantajan järjestämästä koulutuksesta saatua todistusta olevat työntekijät eivät saa tehdä asbestitöitä.
--------------	---

4.6 Työturvallisuuskortti

Työturvallisuuskortti on valtakunnallinen pätevyyskortti, joka osoittaa, että sen haltija on saanut koulutusta työmaan turvallisuusasioista ja ymmärtää turvallisen työskentelyn periaatteet. Kortti on vakiintunut yleiseksi käytännöksi rakennustyömailla, ja sen tavoitteena on edistää yhtenäisten turvallisuuskäytäntöjen toteutumista.

Lainsäädäntö	Ei erillistä lakisääteistä määräystä, mutta työturvallisuuskortti on yleinen vaatimus rakennustyömaalla työskenteleville.
Miksi	Varmistaa, että työntekijät ymmärtävät yhteisen työmaan turvallisuusvaatimukset.
Miten	Työturvallisuuskortti hankitaan osallistumalla koulutukseen ja suorittamalla hyväksytysti siihen liittyvä koe. Päättöteuttaja tarkistaa työntekijöiden kortit perehdytyksen yhteydessä ennen työskentelyn aloittamista.
Riskit	Kortittomilla työntekijöillä voi olla puutteellinen ymmärrys työmaan turvallisuusohjeista.
Vastuutaho	Päättöteuttaja vastaa siitä, että työmaalla työskentelevillä henkilöillä on voimassa oleva työturvallisuuskortti, ja että kortit tarkistetaan perehdytyksen yhteydessä.

4.7 Työntekijän soveltuvuus asbestipurkutyöhön

Asbestipurkutyö on riskialtista työtä, joka vaatii työntekijöiden terveydentilan jatkuvaa seurantaa.

Työnantajan tulee huolehtia siitä, että työntekijöille tehdään säännölliset terveystarkastukset työterveyshuollossa vähintään kolmen vuoden välein. Tarkastusten väli voi olla lyhyempi, jos työntekijän terveydentila sitä lääkärin arvion mukaan edellyttää.

Säännöllisillä terveystarkistuksilla varmistetaan työntekijän soveltuvuus erityistä vaaraa aiheuttaviin töihin, kuten asbestin purkamiseen.

Lainsäädäntö	Valtioneuvoston asetus 1485/2001
Miksi	Säännölliset terveystarkastukset suojaavat työntekijöiden terveyttä ja varmistavat, että erityistä vaaraa aiheuttavassa työssä voidaan toimia ilman tarpeetonta riskiä terveydentilan heikkenemisestä.
Miten	Terveystarkastusten voimassaolo ilmoitetaan osana asbestipurkutyön ennakoilmoitusta. Työterveyshuolto vastaa tarkastusten suorittamisesta, ja työnantaja huolehtii, että työntekijät käyvät tarkastuksissa ajallaan.
Riskit	Ilman säännöllisiä terveystarkastuksia työntekijän terveydentila voi vaarantua.
Vastuutaho	Työnantaja vastaa työntekijöiden terveystarkastusten järjestämisestä ja niiden voimassaolosta. Päätoteuttajan tulee varmistaa, että työmaalla työskentelevillä henkilöillä on voimassa olevat terveystarkastukset.
Huomioitavaa	Jos urakoitsija laiminlyö lakisääteiset tehtävänsä, kuten terveystarkastusten järjestämisen, on syytä epäillä myös muita turvallisuusveloitteiden puutteita. Tällaiset yritykset eivät todennäköisesti hoida turvallisuuteen liittyviä asioita asianmukaisesti, mikä voi johtaa vakaviin riskeihin.

4.8 Hengityssuojainten tiiveysmittaukset

Asbestityössä käytettävien hengityssuojainten tiiveys on varmistettava säännöllisesti, jotta ne tarjoavat riittävän suojan työntekijöille.

Tiiveysmittaukset on tehtävä vähintään kerran vuodessa sekä aina suojainten uusimisen, korjausten tai muiden altistumiseen vaikuttavien muutosten yhteydessä. Näin varmistetaan, että suojaimet toimivat asianmukaisesti ja suojaavat työntekijää tehokkaasti.

Lainsäädäntö	Valtioneuvoston asetus 886/2025 14 § ja 427/2021
Miksi	Hengityssuojaimen tiiveysmittaukset takaavat, että suojaimet sopivat käyttäjälle ja toimivat oikein, mikä ehkäisee asbestialtistumista.
Miten	Tiiveysmittaukset suorittaa pätevä testaaja vähintään kerran vuodessa ISO 16975-3:2017 standardin mukaisilla CNC ja CNP tiiveystestausmenetelmillä. Mittaajan pätevöitymisen voi osoittaa FIT2FIT tiiveystestaajan pätevyydellä (lisätietoja: STYL ry).

	Mittauksista laaditaan dokumentti, joka tulee säilyttää työnantajan toimesta ja esittää tarvittaessa.
Riskit	Epäkuntoinen tai vääräkokoinen hengityssuojain voi johtaa merkittävään asbestialtistumiseen, mikä vaarantaa työntekijän terveyden.
Vastuutaho	Työnantaja on vastuussa tiiveysmittausten järjestämisestä ja niiden dokumentoinnista. Päätoteuttaja varmistaa perehdytyksen yhteydessä, että mittaukset ovat voimassa.
Huomioitavaa	Luotettavimmat menetelmään tiiveysmittauksiin ovat ISO 16975-3:2017 standardin mukaiset menetelmät CNC ja CNP. On suositeltavaa, että mittauksen suorittaa FIT2FIT pätevä mittaaja.

4.9 Ilmankäsittelylaitteiden toimintakunnon varmistaminen

Asbestipurkutyössä käytettävien ilmankäsittelylaitteiden on oltava laadukkaita, riittävän tehokkaita sekä säännöllisesti huollettuja ja testattuja. Laitteiden tarkoituksena on estää asbestikuitujen leviäminen työtilan ulkopuolelle ja varmistaa työntekijöiden turvallisuus.

Lainsäädäntö	<i>Valtioneuvoston asetus 886/2025 14a § ja 403/2008</i>
Miksi	Toimintakuntoiset ja asianmukaiset ilmankäsittelylaitteet ovat keskeisiä asbestityön turvallisuuden varmistamisessa.
Miten	Ilmankäsittelylaitteet on pidettävä turvallisina ja toimintakykyisinä säännöllisellä huollolla ja kunnossapidolla. Laitteet on puhdistettava jokaisen käyttökerran jälkeen ennen uudelleen käyttöön ottamista. Puhdistus- ja huoltotoimet tehdään viranomaisen tarkastamissa huoltotiloissa. Kaikki huollot ja toimenpiteet on merkittävä laitteen huoltokirjaan. Asbestipurkutyöhön tai muuhun asbestipölyä sisältävään toimintaan käytettävien ilmankäsittelylaitteiden tiiveys on varmistettava säännöllisesti. Tiiveystestaus on suoritettava: - vähintään kerran vuodessa, sekä - aina merkittävien huolto- tai korjaustoimenpiteiden jälkeen, kuten HEPA-suodattimien vaihdon yhteydessä. Lisäksi uudet ilmankäsittelylaitteet on testattava ennen ensimmäistä käyttöönottoa, jotta voidaan varmistua niiden asianmukaisesta toiminnasta ja suodatustehokkuudesta.

	Säädösten mukaisesti luotettavin ja turvallisin menetelmä tiiveyden toteamiseksi on DOP-testi (Dispersed Oil Particulate -testi), jolla varmistetaan laitteen suodatusjärjestelmän eheys ja tiiviys.
Riskit	Rikkinäiset tai ohivuotavat laitteet aiheuttavat merkittävän asbestialtistumisen riskin. Ilmankäsittelylaitteisiin on yleisesti saatavilla HEPA-suodattimia, joiden suodatusteho ei vastaa asbestille asetettuja vaatimuksia.
Vastuutaho	Asbestiurakoitsija vastaa laitteiden huollosta ja kunnossapidosta. Päättoteuttajan tulee tarkastaa ilmankäsittelylaitteiden mittausdokumentit.
Huomioitavaa	Jos työmaalle tuodut ilmankäsittelylaitteet ovat pölyisiä tai huonokuntoisen näköisiä, tulee asbestiurakoitsijalta pyytää laitteiden huoltokirja nähtäväksi. Huoltokirjasta tulee käydä ilmi huoltoväli, tehdyt toimenpiteet sekä tiiveysmittaukset. Laitteissa saa käyttää vain alkuperäisiä valmistajan laitteelle hyväksymiä suodattimia ja varaosia. Laitahuollon laiminlyönnit voivat viitata vakaviin puutteisiin myös muissa turvallisuusvelvoitteissa. Tällaiset yritykset eivät todennäköisesti hoida turvallisuuteen liittyviä asioita asianmukaisesti.

5. Työmaan siisteys ja asbestijätteen käsittely

Siisti ja järjestyksessä pidetty työmaa on turvallisen ja tehokkaan asbestityön perusta. Yleinen siisteys vähentää tapaturmariskejä, edistää työn sujuvuutta ja mahdollistaa asbestin hallitun ja turvallisen käsittelyn.

Asbestijätteen huolellinen ja asianmukainen käsittely on olennaista, jotta altistumisriskit minimoidaan ja varmistetaan työntekijöiden ja ympäristön turvallisuus. Tässä osiossa esitellään yleisen siisteyden ylläpitoon ja asbestijätteen käsittelyyn liittyvät keskeiset periaatteet, joita noudattamalla luodaan turvalliset puitteet onnistuneelle purkutyölle.

5.1 Työmaan yleinen järjestys

Siisti ja järjestyksessä pidetty työmaa on turvallisen ja tehokkaan asbestipurkutyön perusedellytys. Epäjärjestys lisää tapaturmariskiä ja voi vaarantaa asbestin hallitun käsittelyn. Pölynhallintaan on kiinnitettävä erityistä huomiota, sillä se on keskeinen osa työmaan turvallisuutta ja työntekijöiden terveyden suojelemista.

Lainsäädäntö	<i>Valtioneuvoston asetus 205/2009, 50 § ja 12 §:</i> Työtilojen pöly on siivottava riittävän usein. Pää toteuttajan on huolehdittava työmaa-alueen yleisestä siisteydestä ja järjestyksestä.
Miksi	Pölyinen ja epäsiisti työmaa ei ole turvallinen. Epäjärjestys ja pölyisyys lisäävät tapaturmariskiä ja vaarantavat niin työn laadun kuin työntekijöiden terveyden.
Miten	Pölynhallinta tulee suunnitella ja toteuttaa tehokkaasti käyttämällä asianmukaisia laitteita. Työmaan siisteyttä ja järjestystä valvotaan esimerkiksi säännöllisin TR-mittauksin.
Riskit	Epäsiisti työmaa lisää riskiä asbestipölyn leviämiseen ja tapaturmiin. Pölyvahinkoja ei välttämättä havaita ajoissa, mikä voi johtaa laajempaan altistumiseen ja lisäkustannuksiin.
Vastuutaho	Pää toteuttaja vastaa työmaan yleisestä järjestyksestä, siisteydestä ja tarvittavien toimenpiteiden toteuttamisesta.
Huomioitavaa	Siisti työmaa kertoo työntekijöiden ammattitaidosta ja edistää asbestityön onnistunutta toteutusta.

5.2 Asbestijätteen käsittely

Asbestijätteen haltijan on varmistettava, että kaikki toiminnasta syntyvä asbestijäte kerätään ja kuljetetaan viivytyksettä asianmukaiseen käsittelyyn. Jäte on pidettävä erillään muusta jätteestä, merkittävä selkeästi asbestia sisältäväksi ja pakattava riittävän kestäviin, tiiviisiin pakkauksiin, jotta estetään asbestikuitujen leviäminen.

Jätteet kuljetetaan suoraan suljettavaan ja lukittavaan lavaan tai konttiin, joka toimitetaan työn päätyttyä hyväksytyyn kaatopaikkaan. Mikäli jätteitä ei voida siirtää heti lavaan tai konttiin, on ne säilytettävä väliaikaisesti erillisessä, selkeästi merkityssä tilassa. Tila on rajattava vain asbestijätteen säilytystä varten, eikä siellä saa suorittaa muita töitä.

Lainsäädäntö	<i>Valtioneuvoston asetus 978/2019, 32 §: Asbestijätteen säilyttämisessä ja kuljettamisessa on käytettävä tiiviisti suljettavia, kestäviä pakkauksia, joiden merkinnöistä käy ilmi, että ne sisältävät asbestia ja 687/2015 säätelee varoitusmerkintöjä.</i>
Miksi	Rikkoutuneet jätepakkaukset voivat levittää asbestikuituja työkohteen ulkopuolelle, aiheuttaen terveysriskejä ja lisäkustannuksia.
Miten	Asbestijäte pakataan kestävään, kaksikerroksiseen muovisäkkiin, joka teipataan ilmatiiviisti kiinni tai asetetaan muuhun tiiviiseen ja kestävään astiaan. Kaikki pakkaukset tulee merkitä selkeästi asbestia sisältäviksi.
Riskit	Virheellinen tai huolimaton asbestijätteen käsittely voi johtaa asbestin hallitsemattomaan leviämiseen, altistaen työntekijät ja ympäristön terveysvaaroille.
Vastuutaho	Asbestiurakoitsija vastaa jätteiden asianmukaisesta pakkaamisesta, merkinnöistä ja siirtämisestä. Päätoteuttaja valvoo, että työmaalla noudatetaan näitä vaatimuksia.
Huomioitavaa	Asbestipölyvahinko voi aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia ja keskeyttää työmaan toiminnan pitkäksi aikaa. Jätteiden huolellinen käsittely ja pakkaaminen ovat keskeisiä turvallisuuden ja työn sujuvuuden varmistamisessa.

6. Näytteenottajan pätevyys ja laboratorioanalyysit

Ammattitaitoinen näytteenotto ja luotettava laboratoriotutkimus ovat keskeisiä asbestipurkutyön turvallisuuden varmistamisessa. Oikein otetut materiaalinäytteet, työn jälkeiset ilmanäytteet ja mahdolliset pintapölynäytteet auttavat tunnistamaan riskit, varmistamaan työn laadun ja arvioimaan altistumisen laajuutta.

6.1 Materiaalinäyte

Materiaalinäytteillä selvitetään, sisältävätkö kohteen rakenteet asbestia ja missä laajuudessa. Sertifioitu asiantuntija, kuten AHA-asiantuntija, varmistaa, että näytteet otetaan asianmukaisesti ja kattavasti. Tämä on edellytys turvalliselle ja onnistuneelle asbestityölle.

Lainsäädäntö	<i>Valtioneuvoston asetus 798/2015 7§: Asbestikartoituksen tekijältä edellytetään riittävää perehtyneisyyttä asbestiin, sen esiintymiseen ja rakenteiden purkamiseen sekä suunnitellun kartoituksen laadun ja laajuuden edellyttämää ammatillista osaamista.</i> Terveysturvallisuuslain uudistuksessa vuonna 2026 on tarkoitus säätää hyväksytyksi pätevyudeksi vain AHA-/RTA-asiantuntijat.
Miksi	Rakennuttajan on liitettävä turvallisuusasiakirjaan selvitys rakenteissa olevista haitta-aineista. Selvityksen laatiminen on edellyttää asiantuntijatasoa pätevyyttä ja kokemusta asbestipurkutyöalasta.
Miten	Ennen rakennustöiden aloitusta AHA-/RTA-asiantuntija tekee riittävän laajan asbesti- ja haitta-ainekartoituksen.
Riskit	Kouluttamaton asbestikartoittaja voi jättää huomiotta riskirakenteita ja -materiaaleja, mikä voi johtaa altistumisriskiin ja virheelliseen työn suunnitteluun.
Vastuutaho	Rakennuttaja vastaa siitä, että kartoitus suoritetaan pätevän asiantuntijan toimesta.

6.2 Ilmanäyte

Ilmanäytteellä varmistetaan, ettei asbestikuituja ole jäänyt ilmaan työn päätyttyä. Näytteenotto tehdään asbestipurkutyön jälkeen, ja se on ainoa luotettava tapa arvioida tilan turvallisuutta jatkokäyttöä varten.

Lainsäädäntö	Valtioneuvoston asetus 886/2025, 15 §: Työnantajan on asbestipurkutyön suorittamisen jälkeen varmistettava, että altistumisalue on huolellisesti puhdistettu asbestista ja asbestipitoisesta materiaalista.
Miksi	Asbestikuituja ei voi havaita silmämääräisesti, joten ainoa tapa varmistua asbestipurkutyön jälkeisestä turvallisuudesta on ilmanäyte.
Miten	Pätevä näytteenottaja, kuten AHA-/RTA-asiantuntija, ottaa näytteen ilmanäyteohjeen mukaisesti työn päätyttyä. Näytteet analysoidaan akkreditoidussa laboratoriossa. Näytteen avulla varmistetaan, ettei ilman asbestipitoisuus ylitä sallittuja raja-arvoja, jolloin tilan jatkokäyttö on turvallista.
Riskit	Väärin otettu ilmanäyte voi johtaa virheellisiin tuloksiin, jolloin asbestipitoisuus jää havaitsematta ja tilan käyttäjät voivat altistua asbestille.
Vastuutaho	Rakennuttaja ja työnantaja vastaavat siitä, että ilmanäytteet otetaan ja analysoidaan asianmukaisesti.
Huomioitavaa	Näytteenottajan tulee olla koulutettu tehtävään. On suositeltavaa käyttää työn ulkopuolista, riippumatonta tahoa näytteenottoon, jotta mittauksen objektiivisuus voidaan taata. Näytteenottajan pätevyudeksi on tarkoitus säätää vuoden 2026 terveydensuojelulain uudistuksessa AHA-/RTA-asiantuntija.

6.3 Pintapölynäyte

Pintapölynäytteillä arvioidaan pölyvahinkojen laajuutta ja haitta-aineiden leviämistä. Vaikka pintapölynäyte ei yksin riitä arvioimaan tilan turvallisuutta, toimii se täydentävänä menetelmänä.

Lainsäädäntö	Ei erillistä lakisääteistä määräystä.
Miksi	Pintapölynäytteellä voidaan arvioida haitta-aineiden leviämisen laajuutta pölyvahinkotilanteessa.
Miten	Pätevä näytteenottaja, esimerkiksi AHA-/RTA-asiantuntija, kerää näytteen pyyhkimällä pintaa muovipussilla. Näyte analysoidaan akkreditoidussa laboratoriossa.

Riskit	Huolimattomasti otettu näyte voi antaa virheellisen kuvan haitta-aineiden esiintymisestä pinnoilla.
Vastuutaho	Rakennuttaja tai työnantaja vastaa siitä, että näytteet otetaan ja analysoidaan asianmukaisesti.
Huomioitavaa	Pintapölynäytteet edellyttävät asiantuntijan tulkintaa. Ne eivät yksin riitä määrittämään altistumisriskiä tai tilan puhtautta, mutta voivat toimia täydentävänä menetelmänä.

6.4 Akkreditoitu laboratorio

Laboratorioanalyysien luotettavuus on keskeinen tekijä asbestityön turvallisuuden ja kustannusten hallinnan kannalta. Akkreditoitujen laboratorioiden toiminta perustuu standardeihin ja säännölliseen valvontaan, mikä varmistaa, että asbestipurkutyöhön liittyvät analyysit täyttävät kaikki vaaditut laatuksikriteerit. Näin voidaan tehdä oikeita johtopäätöksiä niin purkutyön toteutuksesta kuin työn jälkeisestä tilan turvallisuudesta.

Lainsäädäntö	Valtioneuvoston asetus 886/2025 3a § Akkreditoidun laboratorion käyttöä ei ole erikseen säädetty laissa, mutta se on suositeltavaa.
Miksi	Akkreditoitu laboratorio analysoi näytteet luotettavasti, mikä on olennaista asbestipurkutyön turvallisuuden ja kustannusten hallinnan kannalta.
Miten	Ilman asbestikuidut on laskettava elektronimikroskopiolla tai muulla teknisen kehityksen mahdollistamalla menetelmällä, jolla saavutetaan vastaava analyysitarkkuus. Akkreditoidut laboratoriot noudattavat tiukkoja standardeja ja ovat ulkopuolisen valvonnan alaisia.
Riskit	Väärät analyysitulokset aiheuttavat turvallisuus- ja kustannusriskejä.
Vastuutaho	Rakennuttaja ja päätoteuttaja vastaavat siitä, että analyysit tehdään akkreditoiduissa laboratorioissa.
Huomioitavaa	AHA-asiantuntijat käyttävät vain akkreditoituja laboratorioita tutkimuksissaan.

7. Asbestityön valvonta

Asbestityön valvonnalla varmistetaan, että työ toteutetaan suunnitelmien mukaisesti, mahdolliset riskit tunnistetaan ajoissa ja lopputulos vastaa vaadittuja turvallisuus- ja laatuksiteereitä. Valvonta edellyttää viranomaisten, tilaajien ja työmaan vastuuhenkilöiden yhteistyötä. Tässä osiossa esitellään asbestitöiden valvonnan keskeiset periaatteet, vastuut ja suositukset.

7.1 Viranomaisvalvonta

Viranomaisvalvonta on keskeinen osa asbestityön turvallisuuden ja lainmukaisuuden varmistamista. Aluehallintoviraston tarkastajat valvovat, että asbestipurkutyöt toteutetaan lainsäädännön mukaisesti ja turvallisuusvaatimuksia noudattaen. Valvonnan tarkoituksena on ehkäistä asbestialtistumisia ja varmistaa, että purkutyöt eivät aiheuta vaaraa.

Viranomaisvalvonnan mahdollistamiseksi on tärkeää, että kaikki tarvittavat luvat, ennakoilmoitukset ja turvallisuussuunnitelmat on laadittu asianmukaisesti ja pidetty ajan tasalla. Työmaalla tulee myös olla helposti saatavilla kaikki dokumentit, joita viranomainen voi tarkastuksen yhteydessä edellyttää.

Lainsäädäntö	<i>Laki eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista (684/2015, 4 §):</i> Asbestipurkutyölupaa haetaan työsuojeluviranomaiselta. <i>Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (44/2006)</i>
Miksi	Haitta-aineisiin, kuten asbestiin, liittyvät työt aiheuttavat merkittäviä riskejä. Lainsäädäntö edellyttää, että viranomaiset valvovat näiden töiden toteuttamista ja turvallisuuskäytäntöjen noudattamista.
Miten	Aluehallintoviraston tarkastajat valvovat yritysten toimintaa ja lainsäädännön noudattamista.
Riskit	Viranomaisvalvonnan resurssit ovat rajalliset, eikä kaikkia työmaita voida valvoa kattavasti. Tämä voi johtaa puutteisiin turvallisuudessa ja työn laadussa.
Vastuutaho	Rakennuttaja ja päätoteuttaja vastaavat siitä, että työmaalla noudatetaan lainsäädäntöä ja että tarvittavat ilmoitukset ja luvat on hoidettu asianmukaisesti.

Huomioitavaa	Viranomaisvalvontaa voidaan täydentää itsenäisen kolmannen tahon suorittamalla valvonnalla. AHA-asiantuntija voi tarvittaessa toimia rakennuttajan turvallisuuskoordinaattorina varmistaen, että työmaa täyttää kaikki lakisääteiset vaatimukset.
--------------	---

7.2 Tilaajan valvonta

Viranomaisvalvonnan resurssit ovat rajalliset, joten myös tilaajan on tärkeää varmistaa, että asbestityöt toteutetaan turvallisesti ja lainsäädännön mukaisesti. Tämä edellyttää aktiivista työmaan toiminnan seuranta.

Asiantunteva ulkopuolinen valvoja, kuten AHA-/RTA-asiantuntija, voi tarjota arvokasta tukea ja huolehtia, että työ toteutetaan turvallisuus- ja laatustandardien mukaisesti. Näin tilaaja voi omalta osaltaan varmistaa, että työmaan riskit minimoidaan ja lopputulos vastaa sovittua.

Lainsäädäntö	<i>Valtioneuvoston asetus 205/2009, 3 §: Rakennushankkeessa rakennuttajan, suunnittelijan, työnantajan ja itsenäisen työnsuorittajan on yhdessä ja kukin osaltaan huolehdittava siitä, ettei työstä aiheudu vaaraa työmaalla työskenteleville eikä muille työn vaikutuspiirissä oleville.</i>
Miksi	Rakennuttaja vastaa kokonaiskustannuksista sekä huolehtii siitä, että haitallisten aineiden aiheuttamat riskit ovat kaikkien tiedossa ja että työturvallisuusvelvoitteet toteutuvat koko rakennustyömaalla.
Miten	Yhteisellä rakennustyömaalla eri rakennuttamistehtävien on sovitettava yhteen siten, että työturvallisuusvelvoitteet toteutuvat koko työmaata koskien. (<i>Valtioneuvoston asetus 205/2009, 5 §</i>)
Riskit	Ilman asianmukaista valvontaa työn kustannushallinta on vaikeaa, ja työntekijät voivat altistua haitallisille aineille, kuten asbestille. Lisäksi puutteet turvallisuudessa voivat johtaa viivästyksiin, lisäkustannuksiin ja juridisiin seuraamuksiin.
Vastuutaho	Rakennuttaja ja päätoteuttaja vastaavat työmaan valvonnasta ja työturvallisuusvelvoitteiden toteutumisesta.
Huomioitavaa	AHA-/RTA-asiantuntija voi toimia rakennuttajan turvallisuuskoordinaattorina tai erillisenä haitta-ainetöiden valvojana ja suunnittelijana.

7.3 Työnaikainen seuranta

Työnaikainen jatkuva seuranta auttaa varmistamaan, että purkutyö etenee suunnitellusti ja turvallisuus pysyy korkealla tasolla työn alusta loppuun. Se avulla tunnistetaan ja hallitaan asbestityöhön liittyviä riskejä, kuten alipaineistuksen peittämistä tai puutteellista pölynhallintaa, ennen kuin ne johtavat suurempiin ongelmiin.

On suositeltavaa hyödyntää ulkopuolista asiantuntijaa, joka tarjoaa riippumatonta arviointia ja varmistaa, että työmaan käytännöt vastaavat sovittuja standardeja. Huolellinen työnaikainen seuranta vähentää virheiden riskiä ja edistää kaikkien osapuolten turvallisuutta työmaalla.

Lainsäädäntö	<i>Valtioneuvoston asetus 205/2009, 9 §:</i> Jos rakennuttajalla ei ole 7 ja 8 §:ssä tarkoitettuun kirjallisten asiakirjojen laadintaan tai niiden täytäntöönpanon seurantaan riittävää asiantuntemusta, hänen on käytettävä ulkopuolista asiantuntijaa. Tällöin rakennuttajan on varmistuttava, että asiantuntijalla on riittävä pätevyys ja muut edellytykset rakennuttamiseen liittyvien tehtävien asianmukaiseen suorittamiseen.
Miksi	Useimmilla rakennuttajilla tai päätoteuttajilla ei ole riittävää osaamista asbestilainsäädännöstä tai haitta-aineiden aiheuttamien riskien hallinnasta. Puutteellisesti toteutettu valvonta voi vaarantaa työn lopputuloksen ja tilan jatkokäytön turvallisuuden.
Miten	AHA-/RTA-asiantuntija voi valvoa ja ohjeistaa asbesti- ja haitta-aineiden asianmukaista käsittelyä työmaalla.
Riskit	Jos työturvallisuuslainsäädäntöä ei ole noudatettu, on mahdollista, etteivät terveydensuojelulainsäädännön ja/tai asumisterveysasetuksen määräykset täyty.
Vastuutaho	Rakennuttajan on käytettävä valvonnassaan pätevää asiantuntijaa, jos oma osaaminen ei riitä. Asbestiurakoitsija puolestaan vastaa siitä, että työnjohtaja valvoo purkutöitä ja turvallisuussuunnitelman noudattamista (<i>Valtioneuvoston asetus 798/2016, 10 §</i>).
Huomioitavaa	Usein rakennuttajilla ja päätoteuttajilla ei ole riittävää asiantuntemusta asbesti- ja haitta-aineiden valvontaan. Ulkopuolisen asiantuntijan käyttö auttaa varmistamaan työn laadun ja turvallisuuden.

8. Asbestityön dokumentointi ja luovutusmenettely

Huolellisesti toteutettu asbestityön dokumentointi ja luovutusmenettely antavat tilaajalle ja muille osapuolille varmuuden siitä, että työ on suoritettu oikein. Asbestityön dokumentointi sisältää puhtausmittaukset, laboratorion analyysitodistukset sekä alipaineen seurantatiedot, jotka liitetään osaksi asbestipurkutyön luovutusasiakirjaa. Tarkka dokumentointi on tärkeää myös mahdollisia tulevia saneerauksia varten. Tämä osio käsittelee asbestitöiden dokumentoinnin ja luovutuksen keskeiset vaiheet sekä niihin liittyvät vastuut ja riskit.

8.1 Puhtausmittaus

Asbestipurkutyön jälkeisellä puhtausmittauksella varmistetaan, että tila on turvallinen jatkokäyttöön. Mittauksella todennetaan, ettei asbestikuituja jää ilmaan altistumisalueella. Koulutettu näytteenottaja, kuten AHA-/RTA-asiantuntija, suorittaa mittauksen ilmanäyteohjeiden mukaisesti ja akkreditoitu laboratorio analysoi tulokset.

Lainsäädäntö	<i>Valtioneuvoston asetus 798/2015, 15 §:</i> Työnantajan on asbestipurkutyön suorittamisen jälkeen varmistuttava siitä, että altistumisalue on huolellisesti puhdistettu asbestista ja asbestipitoisesta materiaalista. Tilojen puhdistuksen jälkeen työnantajan on varmistettava mittaamalla, että ilman asbestipitoisuus ei ylitä 0,01 kuitua kuutiosenttimetrissä ilmaa.
Miksi	Puhtausmittaus varmistaa, että asbestipurkutyöt on suoritettu asianmukaisesti ja tilat ovat turvallisia jatkokäyttöä varten.
Miten	Purkutyön jälkeen koulutettu näytteenottaja, kuten AHA-asiantuntija, katselee osastoinnin ja ottaa ilmanäyteohjeen mukaisesti näytteen, joka analysoidaan laboratoriossa. Näytteenottajan pätevyudeksi on tarkoitus säätää vuoden 2026 terveysuojelulain uudistuksessa AHA-/RTA-asiantuntija.
Riskit	Puutteellisesti otettu tai analysoitu ilmanäyte johtaa virheellisiin tuloksiin ja voi aiheuttaa tiloissa olevien henkilöiden altistumisen asbestille.
Vastuutaho	Rakennuttaja ja asbestiurakoitsija vastaavat siitä, että puhtausmittaus tehdään oikein. Päätoteuttajan on varmistuttava mittauksen asianmukaisesta suorittamisesta.
Huomioitavaa	Näytteenottajan tulee olla koulutettu tehtävään. Mahdollisuuksien mukaan on suositeltavaa käyttää työn ulkopuolista tahoa. AHA-/RTA-asiantuntijat ovat saaneet koulutuksen laadukkaan ja edustavan ilmanäytteen ottamiseen.

	Ilmanäytteiden analysoinnissa on käytettävä elektronimikroskooppia ja akkreditoitua laboratoriota tulosten oikeellisuuden varmistamiseksi. Rakennuttajan edustajan ja asbestiurakoitsijan yhdessä suorittama aistinvarainen katselmus altistumisalueelle on tärkeä osa jatkokäytön turvallisuuden varmistamista.
--	--

8.2 Laboratorion analyysitodistus

Laboratorion analyysitodistus kertoo työn jälkeisen ilmanäytteen asbestipitoisuuden, jonka perusteella asiantuntija voi antaa lausunnon tilan turvallisuudesta. Akkreditoitu laboratorio varmistaa analyysien luotettavuuden ja tulosten paikkansapitävyyden.

Lainsäädäntö	<i>Valtioneuvoston asetus 798/2016, 15 §:</i> Purkutyön tehneen työnantajan ja työn tilan tilanteen rakennuttajan on laadittava tilan käyttöönotosta yhteinen asiakirja, jossa todetaan tilan puhtaus ja jatkokäytön turvallisuuteen liittyvät havainnot.
Miksi	Analyysitodistus osoittaa ilmanäytteen asbestipitoisuuden, jonka perusteella asiantuntija voi antaa lausunnon tilan jatkokäytön turvallisuudesta.
Miten	Laboratorio analysoi ilmanäytteen ja toimittaa analyysivastauksen näytteenottajalle, joka tulkitsee tulokset ja antaa tarvittavat suositukset.
Riskit	Puutteellinen laboratorioanalyysi voi tuottaa virheellisiä tuloksia, jotka vaarantavat tilojen jatkokäytön turvallisuuden.
Vastuutaho	AHA-asiantuntija varmistaa, että analyysit suoritetaan luotettavasti. AHA-asiantuntijan sertifiointivaatimuksiin kuuluu akkreditoidun laboratorion käyttäminen kaikissa näytteenotoissa ja analyyseissä.
Huomioitavaa	Analyysitodistus ei ole lainsäädännön edellyttämä asbestikartoitusraportti, eikä yksinään riitä asbestityön luovutusasiakirjaksi.

8.3 Alipainedokumentaatio

Osastointimenetelmällä toteutettavassa asbestipurkutyössä työalue eristetään ilmastollisesti muusta ympäristöstä ja alipaineistetaan työn ajaksi. Alipaine estää asbestikuitujen leviämisen osastoinnin ulkopuolelle.

Paine-eron pysyvyyttä valvotaan tallentavalla mittauslaitteella, joka hälyttää, jos paine-ero alittaa vaaditun rajan. Työn jälkeen alipaineen seurantadokumentaatio liitetään osaksi asbestityön luovutusasiakirjaa.

Lainsäädäntö	Valtioneuvoston asetus 798/2016, 13 §: Edellä 12 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua osastointimenetelmää käytettäessä altistumisalue on asbestipölyn leviämisen estämiseksi erotettava ilmastollisesti muusta työympäristöstä vähintään viiden ja krokidoliittia purettaessa vähintään kymmenen pascalin paine-erolla. Paine-eron pysyvyyttä on seurattava laitteella, joka rekisteröi ja hälyttää haitallisesta paine-eron alittumisesta altistumisalueella.
Miksi	Jatkuvalla alipaineella varmistetaan, ettei asbestikuituja pääse leviämään osastoinnin ulkopuolelle.
Miten	Asbestitöiden valvoja tarkastaa alipaineenseurantajärjestelmän oikean asennuksen ja laadun ennen työn aloitusta. Seurantalaite tallentaa tiedot alipaineen tasosta ja hälyttää mahdollisista ongelmista.
Riskit	Riittämätön alipaineistus voi aiheuttaa asbestikuitujen leviämisen työympäristöön, altistaen työntekijät ja muut alueella olevat asbestille.
Vastuutaho	Asbestiurakoitsija ja rakennuttaja vastaavat alipaineen ylläpitämisestä ja sen asianmukaisesta dokumentoinnista. Rakennuttajan on saatava ko. dokumentaatio asbestiurakoitsijalta ilman erillistä pyyntöä.
Huomioitavaa	Alipaineenseurantadokumentaatiota tulee säilyttää vähintään kaksi vuotta ja se tulee liittää osaksi asbestityön luovutusasiakirjaa.

8.4 Asbestityön luovutusasiakirja

Asbestityön jälkeen laaditaan luovutusasiakirja, joka todentaa asbestityön turvallisen toteutuksen. Asiakirja sisältää tiedot puretuista asbestimateriaaleista, alipaineen seurantadokumentaation, tiedot ilmanäytteiden otosta ja näytteiden analyysitulokset sekä rakennuttajan ja urakoitsijan yhteisen arvioinnin osastoinnin aistinvaraisesta puhtaudesta ja asbestitöiden suorittamisesta.

Luovutusmenettely on suositeltavaa käydä läpi jo rakennustyön aloituskokouksessa, jotta varmistetaan kaikkien tarpeellisten tietojen ja dokumenttien huolellinen kerääminen työn aikana. Tämä ennaltaehkäisee puutteita, jotka voisivat vaarantaa työn lopputuloksen ja tilan jatkokäytön turvallisuuden.

Tarvittaessa AHA- tai RTA-asiantuntija voi toimia tilaajan edustajana vastaanottomenettelyssä varmistaen, että luovutusprosessi sujuu asianmukaisesti.

Lainsäädäntö	<i>Valtioneuvoston asetus 798/2016, 15 §: Purkutyön tehneen työnantajan ja työn tilanneen rakennuttajan on laadittava tilan käyttöönotosta yhteinen asiakirja, jossa todetaan tilan puhtaus ja jatkokäytön turvallisuuteen liittyvät havainnot.</i>
Miksi	Luovutusasiakirja osoittaa asbestin poistamisen laajuuden ja tilan jatkokäytön turvallisuuden. Lisäksi se toimii tärkeänä tietolähteenä kiinteistön tulevilla saneeraushankkeissa ja tukee asbestikartoituksen päivittämistä.
Miten	Luovutusasiakirjaan sisällytetään seuraavat tiedot: puretut asbestimateriaalit ja niiden määrät, alipaineenseurantadokumentaatio, ilmanäytteen-ottotiedot, jatkokäytön turvallisuuden osoittava ilmanäytteen analyysivastaus sekä rakennuttajan ja asbestiurakoitsijan yhteinen arvio osastoinnin aistinvaraisesta puhtaudesta sekä suunniteltujen asbestitöiden suorittamisesta
Riskit	Mikäli myöhemmissä saneerauksissa ei ole käytettävissä luotettavaa dokumentaatiota asbestin poistamisesta, täytyy myös tulevat purkutööt suorittaa asbestipurkutöinä. Ilman asianmukaisesti otettua ja hyväksyttyä ilmanäytettä voi jatkokäytön turvallisuus olla vaarassa.
Vastuutaho	Rakennuttaja ja asbestiurakoitsija vastaavat luovutusasiakirjan laatimisesta ja sen kattavuudesta.
Huomioitavaa	On suositeltavaa, että heti rakennustyön aloituskokouksessa käydään läpi asbestitöiden luovutusmenettelyn periaatteet. AHA-/RTA-asiantuntija on pätevä toimimaan rakennuttajan edustajana asbestitöiden valvonnassa ja vastaanottomenettelyssä. Asianmukainen luovutusdokumentti on tärkeä asiakirja tilojen omistajalle käyttäjien asbestialtistumisen ehkäisemisessä, seuraavien saneerauksien hankesuunnittelussa ja kiinteistön arvoa määritettäessä.

9. Lopuksi

Asbestityön onnistunut toteutus edellyttää tarkkaa suunnittelua, osaavaa toteutusta ja huolellista valvontaa. Tämä opas tarjoaa tilaajille kattavan tietopaketin, joka auttaa varmistamaan asbestitöiden turvallisuuden ja lainmukaisuuden kaikissa työvaiheissa.

Oppaan avulla tilaaja voi tunnistaa vastuut, noudattaa vaatimuksia ja valvoa työn toteutusta. Huolellinen kartoitus, pätevät urakoitsijat, tehokas pölynhallinta ja asianmukainen dokumentointi luovat perustan onnistuneelle projektille.

Asbestityön tilaajana sinulla on merkittävä rooli työn turvallisuuden ja laadun varmistamisessa. Noudattamalla oppaan ohjeita ja suosituksia voit varmistaa, että työn lopputulos on turvallinen ja laadukas, niin kiinteistön nykyistä käyttöä kuin tulevia saneerauksia ajatellen. Hyödynnä tarvittaessa asiantuntevaa ulkopuolista tukea täyttämään työn lainsäädännölliset ja käytännön vaatimukset.

Kiitämme panoksestasi vastuullisen asbestityön edistämisessä!

Suomen Asbesti- ja Pölysaneerausalan liitto ry

Tämän oppaan sisällöstä ovat vastanneet Suomen Asbesti- ja Pölysaneerausalan liiton (SAP ry) asiantuntijat.

Liitto edistää asbesti- ja haitta-ainealan parhaita käytäntöjä Suomessa ja kansainvälisesti sekä tarjoaa jäsenilleen ajankohtaista tietoa ja asiantuntijatukea. Toimimme alan vahvana vaikuttajana ja teemme työtä vastuullisten työmenetelmien kehittämiseksi.

Lisätietoja toiminnastamme löydät verkkosivuiltamme: www.sapry.fi